

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Полтавський державний медичний університет

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор закладу вищої освіти з
наукової роботи ІІДНМУ
професор *Игор Кайдашев* *Игор КАЙДАШЕВ*
«17» *квітня* 2024 року
М. Полтава

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
викладацької практики
для аспірантів

галузей знань 22 – Охорона здоров'я, 09 – Біологія
(шифр і назва напрямку підготовки)

Полтава – 2024

Робоча програма викладацької практики.

Для аспірантів *галузей знань 22 — Охорона здоров'я, 09 — Біологія*
«17» квітня 2024 року – 14 с.

Розробники:

- д.мед.н., професор, проректор закладу вищої освіти з наукової роботи
І. П. Кайдашев;
- к.пед.н., завідувач аспірантурою Г. Ю. Мороховець.

Робоча програма викладацької практики затверджена на засіданні Вченої ради ПДМУ

Протокол №_ від *«17» квітня* 2024 р.
Секретар вченої ради

 (В. Л. Філатова).

ВСТУП

Викладацька практика є складовою освітньо-наукових програм підготовки в аспірантурі за третім освітньо-науковим рівнем вищої освіти галузей знань 22 – Охорона здоров'я, 09 – Біологія за спеціальностями 222 – Медицина, 221 – Стоматологія, 228 – Педіатрія, 229 – громадське здоров'я, 091 – Біологія.

Викладається у 2 семестрі 2 року навчання в обсязі – 36 год (*1,2 кредити ECTS*) у загальному обсязі навчального навантаження, винесеному на вивчення спецпредмета.

Мета викладацької практики:

- організація освітнього процесу здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії задля поєднання теоретичного та практичного аспектів підготовки майбутнього науковця;
- формування у здобувачів системи педагогічних умінь та навичок, фахових здібностей, необхідних для професійного розвитку в умовах освітнього процесу ЗВО, наукової установи чи закладу практичної охорони здоров'я;
- вдосконалення і застосування на практиці знань та вмінь, набутих під час вивчення навчальних дисциплін (освітніх компонентів): «Психологія спілкування», «Педагогіка та психологія вищої освіти», «Теорія пізнання у біомедицині», «Методологія наукового і патентного пошуку», «Історія та філософія науки», дисциплін, об'єднаних освітньо-науковими програмами у спецпредмет.
- набуття навичок і досвіду самоорганізації науково-педагогічної діяльності;
- формування у здобувачів творчого відношення майбутнього вченого до науково-педагогічної діяльності;
- інтеграція знань, здобутих під час вивчення дисциплін професійної та практичної підготовки, до освітнього середовища закладу вищої освіти;

- вдосконалення у здобувачів вмінь організації колективів задля застосування їх у подальшому в колективах здобувачів, колег, підлеглих, тощо.

Завдання:

- вивчення науково-педагогічних, організаційно-методичних засад освітнього процесу ЗВО;
- використання професійних знань, умінь і навичок у освітньому процесі ЗВО для розв'язання основних завдань навчання;
- формування готовності до роботи у ЗВО, поєднання професійної лікарської діяльності із роботою у середовищі ЗВО;
- сприяти оволодінню здобувачами сучасними методами і формами педагогічної діяльності, інноваційними технологіями навчання;
- сприяти розвитку у здобувачів потреби до безперервної педагогічної самоосвіти та професійного самовдосконалення.

У результаті проходження викладацької практики аспірант повинен

знати:

- морально-етичні норми, правила і принципи професійної поведінки у середовищі ЗВО;
 - зміст основних робочих навчальних програм навчальних дисциплін (освітніх компонент), підручників й іншого методичного забезпечення із дисципліни, яку здобувач вивчає у циклі дисциплін професійної та практичної підготовки;
 - засоби, методи, основні прийоми педагогічної майстерності із дисципліни, яку здобувач вивчає у циклі дисциплін професійної та практичної підготовки;
 - способи перевірки знань, умінь, навичок здобувачів, критерії оцінювання навчальних досягнень;
 - форми позааудиторної роботи здобувачів, можливості інтеграції освітньої та наукової складових діяльності у колективах здобувачів, у колективах студентських наукових груп, товариств молодих вчених, тощо;

вміти:

- встановлювати комунікативні відносини зі здобувачами, колегами;
- аналізувати освітньо-професійні та освітньо-наукові програми підготовки зі спеціальності, за якою навчається;
- аналізувати навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни (освітньої компоненти) зі спеціальності, за якою навчається;
- проводити всі види навчальних занять;
- оцінювати знання, вміння і навички здобувачів відповідно до програмних результатів навчання програми, за якою вони навчаються;
- працювати з науково-методичною літературою;
- інтегрувати наукові досягнення у освітній процес.

Зміст викладацької практики. Викладацька практика проводиться під організаційно-методичним керівництвом наукового керівника здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії у межах годин, відведених на вивчення спецпредмета. Вид занять, їх розподіл за темами, передбаченими, освітньо-науковими програмами підготовки докторів філософії, визначається науковим керівником здобувача.

Викладацька практика передбачає знайомство з особливостями освітнього процесу у Полтавському державному медичному університеті, необхідною документацією, навчальну роботу: викладання дисципліни, яка вивчається аспірантом у рамках вивчення дисциплін професійної і практичної підготовки (або суміжної), відвідування занять наукового керівника (або інших науково-педагогічних працівників кафедр(и)), методична робота: ознайомлення з методичними розробками наукового керівника (науково-педагогічних працівників кафедр(и)).

Закінчується викладацька практика контролем (заліком), про що проставляється відмітка наукового керівника в індивідуальному плані підготовки доктора філософії у розділі «Навчальна робота другого року навчання».

Контроль знань і розподіл балів, які отримують аспіранти.

Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

Оцінювання за формами контролю:

Підсумковий контроль		
Залік	Min. – 0 балів	Max. – 100 балів

Для аспірантів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – 60 балів* для одержання заліку обов'язково *перескладання контролю*.

При цьому, кількість балів:

- **1-34** відповідає оцінці «незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням дисципліни;
- **35-59** відповідає оцінці «незадовільно» з можливістю повторного складання;
- **60-64** відповідає оцінці «задовільно» («достатньо»);
- **65-74** відповідає оцінці «задовільно»;
- **75 - 84** відповідає оцінці «добре»;
- **85 - 89** відповідає оцінці «добре» («дуже добре»);
- **90 - 100** відповідає оцінці «відмінно».

Шкала відповідності

За 100-бальною шкалою	За шкалою закладу	
90 – 100	5	відмінно
85 – 89	4	добре
75 – 84		
65 – 74	3	задовільно
60 – 64		
35 – 59	2	не задовільно
1 – 34		

Здобувачі, які професійно здійснюють науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти, мають право на оцінювання викладацької практики за результатами науково-педагогічної роботи за згодою наукового керівника і завідувача кафедри.

**СТРУКТУРА ВИКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ**

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	прак- тичні	С/Р
1	Тема 1. Особливості освітнього процесу у Полтавському державному медичному університеті	-	2	4
2	ТЕМА 2. Відвідування занять наукового керівника (або інших науково-педагогічних працівників кафедр(и))	-	6	-
3	ТЕМА 3. Викладання дисципліни, яка вивчається здобувачем, у рамках вивчення дисциплін професійної і практичної підготовки (або суміжної)	-	6	8
4	ТЕМА 4. Створення навчально-методичного забезпечення до занять у рамках вивчення дисциплін професійної і практичної підготовки (або суміжної)	-	4	4
5	ЗАЛІК	-	2	-
УСЬОГО		-	20	16

Організація викладацької практики

1. Безпосередній зміст викладацької практики здобувача визначає науковий керівник та/або завідувач кафедри з урахуванням досвіду роботи здобувача.
2. Відповідальність за організацію практики здобувача несе його науковий керівник.
3. Терміни проходження викладацької практики визначаються в ОНП та навчальних планах.
4. Здобувач проходить викладацьку практику, керуючись Статутом Полтавського державного медичного університету, виконує розпорядження адміністрації закладу, наукового керівника.
5. Здобувач має право отримувати консультації від наукового керівника, співробітників кафедри стосовно усіх питань проведення практики.
6. Здобувач зобов'язаний сумлінно виконувати завдання викладацької практики, визначені цією програмою, ОНП, виявляти відповідальність, організованість, дисциплінованість, педагогічний такт.

Список рекомендованої літератури:

1. Ahmady, S., Kallestrup, P., Sadoughi, M. M., Katibeh, M., Kalantarion, M., Amini, M., & Khajeali, N. (2021). "Distance learning strategies in medical education during COVID-19: A systematic review". *Journal of education and health promotion*, 10, 421. https://doi.org/10.4103/jehp.jehp_318_21
2. Al-Balas, M., Al-Balas, H.I., Jaber, H.M. et al. (2020). "Distance learning in clinical medical education amid COVID19 pandemic in Jordan: current situation, challenges, and perspectives". *BMC Med Educ* 20, 341. <https://doi.org/10.1186/s12909-020-02257-4>
3. AlQhtani, A., AlSwedan, N., Almulhim, A. et al. (2021). "Online versus classroom teaching for medical students during COVID-19: measuring effectiveness and satisfaction". *BMC Med Educ* 21, 452. <https://doi.org/10.1186/s12909-021-02888-1>
4. Al Shahrani, A.S. (2020). "Development and evaluation of an evidence-based medicine module in the undergraduate medical curriculum". *BMC Med Educ*. 20(1):256. doi: 10.1186/s12909-020-02181-7.
5. Back, D.A., Behringer, F., Haberstroh, N., Ehlers, J.P., Sostmann, K., Peters, H. (2016). "Learning management system and e-learning tools: an experience of medical students' usage and expectations". *Int J Med Educ*. 7:267- 73. <https://doi:10.5116/ijme.57a5.f0f5>
6. Coppus, S.F., Empananza, J.I., Hadley, J., Kulier, R., Weinbrenner, S., et al. (2007). "A clinically integrated curriculum in evidence-based medicine for just-in-time learning through on-the-job training: the EU-EBM project". *BMC Med Educ*. 7:46. <https://doi:10.1186/1472-6920-7-46>.
7. Dehnad, A., Nasser, H. (2014). Action research to promote medical students' motivation in an English for specific purposes class. *Acta Med Iran*, 52(6):473-80.
8. Ellaway, R., Masters, K. (2008). *e-Learning in Medical Education*. Dundee, UK
9. Lysanets YV, Bieliaieva OM, Morokhovets HY, Znamenska IV, Shalaieva VS, Rozhenko IV. THE FEASIBILITY OF CONVERSATION ANALYSIS TOOL IN THE FORMATIVE ASSESSMENT OF MEDICAL AND DENTAL STUDENTS' ACHIEVEMENTS IN ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES. *Wiad Lek*. 2021;74(12):3199-3203. PMID: 35058390.
10. Morokhovets HY, Bieliaieva OM, Lysanets YV. THE RESULTS OF MONITORING THE PSYCHOLOGICAL READINESS FOR PROFESSIONAL

ACTIVITIES IN MEDICAL STUDENTS. *Wiad Lek.* 2020;73(10):2295-2299. PMID: 33310966.

11. Morokhovets HY, Uvarkina OV, Bieliaieva OM, Lysanets YV, Senkevych HA, Stetsenko SA. development of motivation towards education in medical students. *Wiad Lek.* 2019;72(1):7-11. PMID: 30796853.

12. Lysanets Y, Morokhovets H, Bieliaieva O. Stylistic features of case reports as a genre of medical discourse. *J Med Case Rep.* 2017 Mar 13;11(1):83. doi: 10.1186/s13256-017-1247-x. PMID: 28285584; PMCID: PMC5346841.

13. Morokhovets HY, Lysanets YV. Developing the professional competence of future doctors in the instructional setting of higher medical educational institutions. *Wiad Lek.* 2017;70(1):101-104. PMID: 28343203.

14. MOROKHOVETS, Halyna, et al. Using structure generalization schemes in the training process at higher medical educational institutions. *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини*, 2020, 3: 52-54.

15. LYSANETS, Yu V.; BIELIAIEVA, O. M.; MOROKHOVETS, H. Yu. *The Communicative Status of Paronyms in Medical English for Academic Purposes.* 2019.

16. Morokhovets, H., Lysanets, Y., Ostrovska, L., & Purdenko, T. (2019). MASTERING THE TOOLS OF CITATION DATABASES IN HIGHER MEDICAL EDUCATION. *The Medical and Ecological Problems*, 23(3-4), 46-52. <https://doi.org/10.31718/mep.2019.23.3-4.11>

17. Morokhovets, H. Y., & Lysanets, Y. V. (2018). METHODS OF EFFECTIVE TEACHING BIOINFORMATICS IN MEDICAL ACADEMIC SETTING. *The Medical and Ecological Problems*, 22(3-4), 18-21. <https://doi.org/10.31718/mep.2018.22.3-4.05>.

18. Мороховець, Галина Юріївна, et al. Доказова медицина як сучасна методологія в галузі охорони здоров'я. *Вісник проблем біології і медицини*, 2018, 4 (1): 160-166.

19. Lysanets, Y., Morokhovets, H., Ostrovska, L., & Purdenko, T. (2017). METHODOLOGICAL FEASIBILITY OF TEST TECHNOLOGIES IN ASSESSING MEDICAL STUDENTS' PROFICIENCY. *The Medical and Ecological Problems*, 21(3-4), 55-58. Retrieved from <https://ecomed-journal.org/index.php/journal/article/view/92>.

20. Hassan, B.A., Elfaki, O.A., Khan, M.A. (2017). "The impact of outpatient clinical teaching on students' academic performance in obstetrics and gynecology". *J Family Community Med.* 24(3):196-199. https://doi:10.4103/jfcm.JFCM_48_16

21. Hodges, C.B. (2008). "Self-efficacy in the context of online learning environments: A review of the literature and directions for research". *Performance Improvement Quarterly.* 20(3-4), 7-25.

22. Huynh, R. (2017). "The Role of E-Learning in Medical Education." *Academic Medicine*, Vol. 92, Issue 4, <https://doi:10.1097/ACM.0000000000001596>

23. Kotur, P.F. (2012). "Introduction of evidence-based medicine in undergraduate medical curriculum for development of professional competencies in medical students". *Curr Opin Anaesthesiol.* 25(6):719-23. <https://doi:10.1097/ACO.0b013e32835a1112>

24. Mai, D.H., Taylor-Fishwick, J.S., Sherred-Smith, W., Pang, A., Yaworsky, J. et al. (2020). "Peer-Developed Modules on Basic Biostatistics and Evidence-Based Medicine Principles for Undergraduate Medical Education". *MedEdPORTAL.* 16:11026. https://doi:10.15766/mep_2374-8265.11026

25. Moll, T.M. (2005). "Action research to motivate EFL university students to learn content and language". *Potra Linguarum,* 3(1), 123-134. 17. Moon, H., Hyun, H.S. (2019). "Nursing students' knowledge, attitude, self-efficacy in blended learning of cardiopulmonary resuscitation: a randomized controlled trial". *BMC Med Educ.* 19(1):414. <https://doi:10.1186/s12909-019-1848-8>

26. Stoehr, F., Müller, L., Brady, A., Trilla, A., Mähringer-Kunz, A. et al. (2021). "How COVID-19 kick-started online learning in medical education – the DigiMed study". *PLoS One.* 16(9), e0257394. <https://doi:10.1371/journal.pone.0257394>

27. Tayem, Y. I., Almarabheh, A. J., Abo Hamza, E., & Deifalla, A. (2022). Perceptions of Medical Students on Distance Learning During the COVID-19 Pandemic: A CrossSectional Study from Bahrain. *Advances in medical education and practice,* 13, 345–354. <https://doi.org/10.2147/AMEP.S357335>

28. Kaidashev, I., Morokhovets, H., Rodinkova, V., DuBuske, L., Bousquet, J. (2020). Assessment of Google Trends terms reporting allergies and the grass pollen season in Ukraine. *World Allergy Organ J;*13(10).

29. Morokhovets, H., Lysanets, Y., Bieliaieva, O., Stetsenko, S., & Shlykova, O. (2022). A STUDY OF THE EFFECTIVENESS OF DISTANCE LEARNING AT A MEDICAL UNIVERSITY IN UKRAINE. *The Medical and Ecological Problems,* 26(3-4), 34-39. <https://doi.org/10.31718/mep.2022.26.3-4.05>.

30. Tayem, Y. I., Almarabheh, A. J., Abo Hamza, E., & Dei-falla, A. (2022). Perceptions of Medical Students on Dis-tance Learning During the COVID-19 Pandemic: A Cross-Sectional Study from Bahrain. *Advances in medical educa-tion and practice,* 13, 345–354. <https://doi.org/10.2147/AMEP.S357335>.

31. Mai, D.H., Taylor-Fishwick, J.S., Sherred-Smith, W., Pang,A., Yaworsky, J.et al. (2020).“Peer-Developed Modules on Basic Biostatistics and Evidence-Based Medicine Principles for Undergraduate Medical Education”. *MedEdPORTAL.* 16:11026. https://doi:10.15766/mep_2374-8265.11026.

32. Huynh, R. (2017). "The Role of E-Learning in Medical Education." *Academic Medicine,* Vol. 92, Issue 4, <https://doi:10.1097/ACM.0000000000001596>.

33. ЛЕЩЕНКО, Т. О.; ЖОВНІР, М. М.; ШЕВЧЕНКО, О. М. BENEFITS OF COLLABORATIVE ONLINE LEARNING (UKRAINIAN LANGUAGE AS A FOREIGN). *АКАДЕМІЧНІ СТУДІЇ. СЕРІЯ «ПЕДАГОГІКА»,* 2022, 1: 42-50.

34. Лещенко, Т. О., Шевченко, О. М., & Жовнір, М. М. (2022). МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРАКТИЦІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ. Електронне наукове фахове видання “ВІДКРИТЕ ОСВІТНЄ Е-СЕРЕДОВИЩЕ СУЧАСНОГО УНІВЕРСИТЕТУ”, (12), 90-102. <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2022.128>

35. ШЕВЧЕНКО, Олена Миколаївна; ЛЕЩЕНКО, Тетяна Олександрівна. Проблема оцінювання успішності здобувачів вищої освіти. 2022.

36. ЖОВНІР, Марина Миколаївна; БОНДАР, Наталія Василівна. Український науковий стоматологічний текст у нормативному аспекті: граматичні вади й практичні рекомендації. 2019.

37. ЛЕЩЕНКО, Т. О.; ЮФИМЕНКО, В. Г. м. Полтава, Україна. І-66 Інновації та традиції у мовній підготовці іноземних студентів, 140.

38. Ждан, В., Шилкіна, Л., & Беляєва, О. (2021). НАВИЧКИ КЛІНІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІКАРЯ. The Medical and Ecological Problems, 25(3-4), 18-23. <https://doi.org/10.31718/mer.2021.25.3-4.04>

39. Ждан, В. М., Бабаніна, М. Ю., Кітура, Є. М., & Ткаченко, М. В. (2021). Впровадження європейських стратегій навчання сімейних лікарів на кафедрі сімейної медицини і терапії. ФОП Осадца Ю. В, 2021 м. Тернопіль.

Питання до контролю знань

1. Організаційні аспекти освітнього процесу у медичному закладі вищої освіти.
2. Підходи до організації освітнього процесу у медичному закладі вищої освіти.
3. Структура змісту вищої медичної освіти.
4. Методи формування у здобувачів загальних і спеціальних умінь, компетентностей.
5. Сучасні технології навчання навчальній дисципліні (яка викладалася здобувачем).
6. Особливості організації лекційного заняття у медичному закладі вищої освіти.
7. Особливості організації практичного заняття із дисципліни.
8. Особливості організації лабораторного заняття.
9. Дослідницький метод навчання особливості у медичному закладі вищої освіти.
10. Проектний метод навчання у медичному закладі вищої освіти.
11. Особливості організації ефективної організації самостійної роботи здобувачів у рамках вивчення дисципліни.
12. Особливості організації проблемного навчання дисципліни.
13. Особливості організації самостійної роботи здобувачів під керівництвом викладача.
14. Особливості організації змішаного навчання в умовах медичного закладу вищої освіти.
15. Особливості використання у освітньому процесі інтерактивних методів навчання (на прикладі дисципліни, якій навчали).
16. Особливості використання мозкового штурму у середовищі медичного закладу вищої освіти.
17. Суть і можливості застосування у освітньому процесі бесіди, аналізу ситуацій.
18. Особливості та умови застосування роботи у групах.
19. Особливості змісту робочих навчальних програм дисциплін, які викладалися.
20. Особливості методичного забезпечення навчальних дисциплін, які викладалися.
21. Суть та особливості основних прийомів педагогічної майстерності, що можуть застосовуватися при вивченні дисципліни.

22. Суть та особливості способів перевірки знань умінь, навичок здобувачів, що використовуються у рамках вивчення дисципліни.

23. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів у середовищі медичного закладу вищої освіти.

24. Особливості організації позааудиторної роботи здобувача медичного закладу вищої освіти, особливості організації студентських наукових груп.

25. Прийоми інтеграції передових досягнень науки у освітній процес (на прикладі дисципліни, яка викладалася).